

- HUMPHRIES C. J. 1980. *Phleum* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), *Flora Europaea*. **5**. *Alismataceae* to *Orchidaceae* (Monocotyledones), ss. 239–241. Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- INGELÖG T., ANDERSSON R. & TIERNBERG M. (red.). 1993. Red data book of the Baltic region. **1**. List of threatened vascular plants and vertebrates. ss. 95. Swedish Threatened Species Unit, Uppsala & Institute of Biology, Riga.
- MEUSEL H., JÄGER E. & WEINERT E. 1965. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora. ss. 258 (Karten). G. Fischer, Jena.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – *Polish Bot. Stud.* **15**: 1–303.
- ROSTAŃSKI K. & SOWA K. 1986–1987. Alfabetyczny wykaz efemerofitów Polski – *Fragm. Flor. Geobot.* **31–32**(1–2): 152–205.
- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. ss. 812. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- SCHWARZ Z. 1967. Badania nad florą synantropijną Gdańska i okolicy. – *Acta Biol. Med. Soc. Sc. Gedan.* **11**(2): 363–494.
- SZAFER W. 1919. Rodzina *Gramineae*. Trawy. – W: M. RACIBORSKI & W. SZAFER (red.), *Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych*. **1**. Paprotniki, iglaste i jednoliścienne, ss. 230–365. Akademia Umiejętności, Kraków.
- TSVELEV N. N. 1984. Grasses of the Soviet Union. **1**. ss. 568. A. A. Balkema, Rotterdam.
- KRZYSZTOF ZIARNEK, *Dyrekcja Inńskiego i Szczecińskiego Parku Krajobrazowego, ul. Mickiewicza 41, PL-70-383 Szczecin; e-mail: park@inet.com.pl;*
- LUDWIK FREY, *Zakład Systematyki Roślin, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, ul. Lubicz 46, PL-31-512 Kraków; e-mail: L.Frey@ib-pan.krakow.pl*

Przyjęto do druku: 25.01.2000 r.

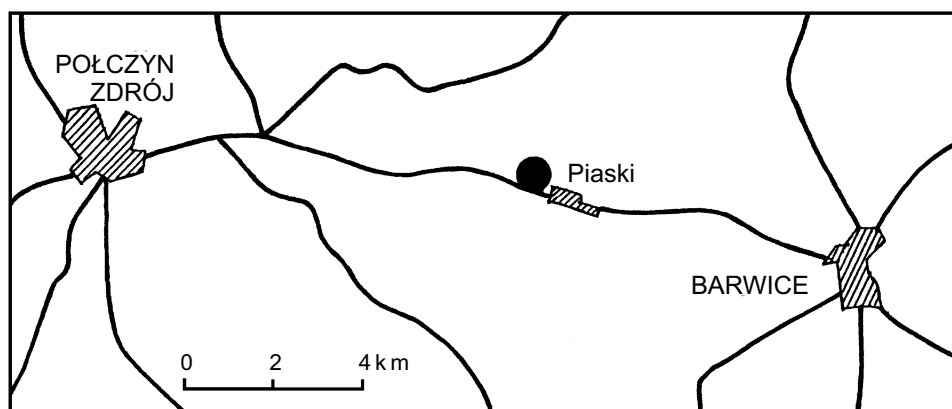
***Alchemilla filicaulis* subsp. *vestita* (Rosaceae) – nowy takson we florze polskiej**

Alchemilla filicaulis Buser subsp. *vestita* (Buser) M. E. Bradshaw ujmowany jest w randze podgatunku (WALTERS & PAWŁOWSKI 1968; OBERDORFER 1994; MIREK i in. 1995; RUTKOWSKI 1998), albo też odrębnego gatunku *Alchemilla vestita* (Buser) Raunk. (PAWŁOWSKI 1955; CLAPHAM i in. 1962; HULTÉN & FRIES 1986). Należy do sekcji *Alchemilla*, podsekcji *Heliodrosium* Rothm., serii *Vulgares* Buser i podserii *Hirsutae* H. Lindb., tj. przywrotników o owłosionych hypancjach i częściowo owłosionych szypułkach. Cechuje się wzrostem 10–30(40) cm, odstającą owłosioną łodygą (wraz z kwiatostanem), owłosionymi ogonkami liściowymi, nerkowatymi liśćmi odziomkowymi z 6–8(9) ząbkami, a także czerwono-fioletowo nabiegłymi najniższymi przylistkami. Ma żółtawe kwiaty, hypancja gęsto owłosione i w nasadzie zaokrąglone, działki ostre i z zewnątrz owłosione, a szypułki obficie odstającą owłosione. Od *Alchemilla filicaulis* Buser subsp. *filicaulis*

[=*A. filicaulis* Buser s. stricto] opisywany takson różni się owłosieniem szypulek, całej łodygi (nie tylko w dole) i wszystkich hypancjów.

Zasięg *Alchemilla filicaulis* Buser subsp. *vestita* (Buser) M. E. Bradshaw obejmuje północną i zachodnią część Europy oraz wschodnią część Ameryki Północnej (HULTÉN & FRIES 1986). Takson ten uznawany jest za element borealno-podալpejski (OBERDORFER 1994). W Polsce dotychczas nie był notowany (MIREK i in. 1995). Jego obecność ujawnił przegląd materiałów zielnikowych, zgromadzonych przez autora podczas prowadzenia prac fitosocjologicznych na łąkach i pastwiskach w północnej Polsce.

Omawiany takson odnaleziono na Pomorzu Zachodnim, w mezoregionie Pojezierza Drawskiego – między Połczynem Zdrój a Barwicami, koło miejscowości Piaski (kwadrat ATPOL **BB54**, 13.06.1985, leg. T. Załuski, TRN) (Ryc. 1). Nieliczne jego okazy stwierdzono na ekstensywnie użytkowanym pastwisku w pobliżu młodnika sosnowego i niewielkiego zabagnienia, na stoku o nachyleniu 25° w kierunku NW, na glebie o odczynie kwaśnym (pH 4,5), wytworzonej z piasku gliniastego. Zbiorowisko roślinne reprezentuje suchą postać *Lolio-Cynosuretum*.

Ryc. 1. Stanowisko *Alchemilla filicaulis* Buser subsp. *vestita* (Buser) M. E. Bradshaw.

Fig. 1. Locality of *Alchemilla filicaulis* Buser subsp. *vestita* (Buser) M. E. Bradshaw.

Zdj.: Piaski, 13.06.1985, pow. 30 m², pokrycie warstwy c – 95%, pokrycie warstwy d – 65%; **Cynosurion**: *Trifolium repens* 2; **Arrhenatheretalia**: *Rumex thyrsiflorus* 1, *Trifolium dubium* 1, *Saxifraga granulata* +, *Taraxacum officinale* coll. +; **Molinio-Arrhenatheretea**: *Festuca rubra* 2, *Poa pratensis* 1, *Deschampsia caespitosa* 1, *Plantago lanceolata* 1, *Cerastium holosteoides* 1, *Achillea millefolium* 1, *Carex hirta* 1, *Rumex acetosa* +, *Holcus lanatus* +, *Ranunculus acris* +, *R. repens* +; **Sedo-Scleranthetea**: *Thymus serpyllum* 1, *Hieracium pilosella* 1, *Cerastium arvense* +, *Armeria maritima* subsp. *elongata* +; **Inne**: *Agrostis capillaris* 2, *Anthoxanthum odoratum* 2, *Veronica officinalis* 1, *V. chamaedrys* 1, *Luzula campestris* 1, *Ranunculus bulbosus* 1, *Equisetum arvense* 1, *Carex leporina* 1, *Pimpinella saxifraga* 1, *Hypochoeris radicata* 1, *Poa subcaerulea* 1, *Galium album* +, *Convolvulus arvensis* +, *Alchemilla filicaulis* subsp. *vestita* +, *Stellaria graminea* +, *Quercus robur* c +, *Rhytidadelphus squarrosus* d 4, *Hylacomium splendens* d 1.

Opisane stanowisko wskazuje, że wciąż istnieje prawdopodobieństwo odnajdywania w Polsce interesujących taksonów z rodzaju *Alchemilla*. Wynika stąd potrzeba zbierania dokumentacji zielnikowej podczas badań florystycznych i fitosocjologicznych.

Podziękowania. Pani dr Marii Pawlus dziękuję za potwierdzenie oznaczenia gatunku.

Summary. *Alchemilla filicaulis* subsp. *vestita* (Rosaceae) – a new taxon to the Polish flora. *Alchemilla filicaulis* Buser subsp. *vestita* (Buser) M. E. Bradshaw occurs in northern and western Europe, and hasn't been reported in Poland so far. Its locality has been found in Drawsko Lakeland (Pojezierze Drawskie – Pomorze Zachodnie region, ATPOL grid square BB54) near Piaski village. A few specimens of this taxon have been reported on extensively managed pasture representing a dry form of association *Lolio-Cynosuretum*.

LITERATURA

- CLAPHAM A. R., TUTIN T. G. & WARBURG E. F. 1962. Flora of the British Isles. Wyd. 2. ss. 1269. Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- HULTÉN E. & FRIES M. 1986. Atlas of north european vascular plants. North of the Tropic of Cancer. 2. ss. i-xi + 499–968. Koeltz Scientific Books, Königstein.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – Polish Bot. Stud. Guideb. Ser. 15: 1–303.
- OBERDORFER E. 1994. Pflanzensoziologische Exkursionsflora. Wyd. 7. ss. 1050. Verl. E. Ulmer, Stuttgart.
- PAWŁOWSKI B. 1955. *Alchemilla* L., Przywrotnik. – W: W. SZAFAER & B. PAWŁOWSKI (red.), Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. 7, ss. 148–228. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Kraków – Warszawa.
- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. ss. 812. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- WALTERS S. M. & PAWŁOWSKI B. 1968. *Alchemilla* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), Flora Europaea. 2. Rosaceae to Umbelliferae, ss. 48–64. Cambridge Univ. Press, Cambridge.

TOMASZ ZAŁUSKI, *Zakład Taksonomii i Geografii Roślin, Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, ul. Gagarina 9, PL–87–100 Toruń, Polska.*

Przyjęto do druku: 1.03.2000 r.

***Inula germanica* (Asteraceae) – potwierdzone stanowisko w rezerwacie „Bielinek” nad Odrą**

Oman niemiecki *Inula germanica* L. (Ryc. 1a) należy do gatunków europejsko-kontynentalnych (OBERDORFER 1994). Jego zwarty zasięg rozciąga się od południowego Uralu przez południową część Rosji, Kaukaz, południową i środkową Ukrainę, kraje bałkańskie, Nizinę Pannońską po wschodnią Austrię. Większe wyspowe stanowiska znajdują się w środkowej części Niemiec (MEUSEL i in. 1992). W Polsce notowany był tylko w Bielinku